

Vi behöver mer än honungsbin för pollinering av grödor

De få gånger man uppmärksammar pollinering och den nytta den medför i bland annat jordbruket så handlar det nästan bara om biodling. Honungsbin verkar vara det enda man känner till som ger oss denna nytta. Det finns dock en mängd arter som hjälper oss producera grödor. Vi behöver uppmärksamma de gratistjänster vi får av ekosystemen mer och börja värdera dessa högre.

I ekonyheterna på P1 den 5 juli refererades det från Sveriges Radio Östergötland om att antalet biodlare nu ökar igen efter ett antal år med stadig nedgång. Lotta Fabricius Kristiansen, från biodlarnas riksförbund, tror att det beror på att mer fokus har hamnat på bina som nyttodjur, de pollinerar nämligen en del grödor i jordbruket. Lotta Fabricius Kristiansen tror dock att det inte räcker med de biodlare som finns idag utan att vi behöver fler honungsbin för att få tillräckligt med pollinering av växter i Sverige. Det är ungefär det man brukar ta upp när man diskuterar pollinering i jordbruket, men det är ju inte Lotta Fabricius Kristiansens fel. Det man missar i debatten är att honungsbin inte pollinerar alla grödor i jordbruket, och framför allt inte alla vilda växter, som är beroende av pollinering helt eller delvis.

Vi behöver därför fler arter av pollinerande insekter än honungsbin för att få fullgod pollinering i jordbruket.

Flera av jordbrukets grödor och stor del av de vilda växterna är beroende av pollinering för att sätta frukt överhuvudtaget eller utveckla full frösättning. Enligt en studie från en forskargrupp vid Universitetet i Göttingen, Tyskland, uppskattades det att runt 70% av de ledande grödorna i världen är beroende av pollinering i någon mån. Långt ifrån alla av dessa grödor pollineras dock av honungsbin, så även fallet i Sverige. Honungsbin pollinerar inte heller alla vilda växter. För att jordbrukets grödor och många vilda växter ska kunna sätta frö behöver vi därför bevara de vilda arter pollinerande insekter som lever i jordbrukslandskapet. Andra insekter, som står för stor del av pollineringen, är vildbin, som det finns ca 260 arter av i Sverige, ca 40 arter humlor och blomflugor med ca 400 arter.

Stabilare och säkrare pollinering med högre biologisk mångfald

Andra arter än honungsbin är också tåligare mot kyligt väder och kan pollinera även om det skulle vara för kallt för honungsbin. Detta sker ofta på våren med bakslag i vädret just under blomningen av exempelvis många fruktträd. Humlor är särskilt tåliga mot bakslag i vädret. Det gör att humlor kan vara de insekter som helt står för pollineringen av fruktträd under vårar med kalla perioder just under blomningen av äpple, körsbär, plommon och andra frukt och bär. En högre artdiversitet kan därför ge en säkrare pollinering.

Genom att bevara och öka de naturmiljöer, sk. habitat, i landskapet som gynnar pollinerande insekter kan vi inte bara säkra pollineringen utan också öka mångfalden av andra arter i landskapet. Bland annat andra nyttoinsekter som tex naturliga fiender som bekämpar skadedjur. Genom att öka den biologiska mångfalden i landskapet kan vi därmed få många andra så kallade ekosystemtjänster som ger oss nytta i form av tex biologisk bekämpning, pollinering och strukturering och produktion av god åkerjord. Det finns också moraliska aspekter på att bevara arter. Sverige har dessutom skrivit på FN:s Konvention om biologisk mångfald och det är också ett av Sveriges 16 miljömål.

Vi behöver alltså bevara de arter av pollinerande insekter som finns och också öka mångfalden på vissa ställen för att vilda och odlade grödor ska bli pollinerade. Det räcker inte med att sätta ut kupor med honungsbin, även om det hade funnits tillräckligt många.

1) Alexandra-Maria Klein, Bernard E. Vaissière, James H. Cane, Ingolf Steffan-Dewenter, Saul A. Cunningham, Claire Kremen, Teja Tscharntke, 2007, Proceedings of the National Academy of Sciences, pp: 303-313